

אלמנה ניוזנת פרק אשר עשר כתובות צו.

עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

אי אמרת בשלמא גניזונא סגן. וסתם לן תנא כלאשוי יהודה: שפיר. איכא לזקמני להא דשמואל בשאינה ניוזנת: אלא אי אמרת גניזונא סגן. וסתם לן כלאשוי גיליל וליכא אלמנה שאינה ניוזנת אמאי מציאתה לעצמה: ניוז. יורשים כבעל: סתויו לפי איבא. דעל כרחא זניס ארתא אזל מעשה ידיה שתקנו

תא שמע דאמר ר' זירא אמר שמואל מציאת אלמנה מצאיתה לעצמה אי אמרת בשלמא גניזונא תנן שפיר. קאמר שמואל מציאתה לעצמה אפי' צעשה שהיא ניוזנת הואיל והן יכולין לסקקה לה הוו כבעל אפי' צעשה ידיה שלהן אלא אי אמרת ניוזנת תנן וכלאשוי גיליל אזל מעשה יהודה מעשה יהיה

א ה א מיי פ"ח מהל
אישות הל' ח סגמ
עשין מוח לאזין פא טושיע
האיע ס' ד טעף ד:
ו ב מיי ט' הל' ז טושיע
ט טעף ג:
ז ג ד ה מיי פ"ח מהל
ת"ת הל' ח טושיע י"ד
ס' רבט טעף י"ט:
ח ר ז מיי ט' טושיע ט
ט טעף כ:
י ה מיי פ"ח מהל
אישות הל' י סגמ
לאזין פא טושיע האיע
סימן ז טעף כ וכן:
י"ט מיי ט' הל' י"ז:
כ"ב מיי פ"ח ט' הל'
כ"ו טושיע ט טעף י"ד:
י"ב ל טור האיע ט:
י"ג מיי ט' סגמ ט
טושיע ט טעף ט:

לעוי רש"י
טשיניא [בישז"א].
ארבן. נתיק טעור.

תוספות ר"ד (המשך)

הבני ואפי' לר"ט נמי
לא הבני אלא כ"ז שלא
נכנסו להשות הורשין
אבל משכנסו להשות
הורשין הו לא מהני
וקי"ל בבבלי תלמודא
הל' כמר ברי"א וקי"ל
הל' כר"ע מחבירו א"י
בתפיסה דמחייב איריני
ורבא אמר לכתובה לא
מהני הוה סבר ר"ע אמר
בין לאחר מיתה בין מחיים
והאיה דאשכחין לקמן
בהויה איתחא דתפסה
טכא דכספא לכתובה
וכו' דהדר ב' לבתר
דשימעה מ"ט כדאמרי'
לעיל בפ' הוה סבר ר"ע אמר
קאקי חורי דמשלח'
גלימא דאינשי הכי אריג
והוא שתנס מחיים.
והשתא דתקינו דמלטלי
דימיה משתעבדי לכתובה
בין תפסה בין לא תפסה
גובה בין לכתובה בין
למוזנת: ארי' משום
רבי' א אלמנה ששתיה
ב' ו' שניס ולא תביעה
מוזנתיה אבדה מוזנתיה
פי' דאמרין מחלתן וגם
עכשיו תובעת מתחרטת
היא וכיון שכתב מחלתן
א"י לתחרט ומתמה
ב' אבדה ג' מיבעי'
ל"ק כאן בעיני' כאן
בעשירה כאן בצעוה
כאן בפרוצא א"ר ל"א
אלא למפרע אבל להבא
י"ל פי' השניס שעברו
מחלתו וימאן ואילך
ועכשיו שכתבתם לן מכאן
ואילך: בעי ר' יתומים

תא שמע דאמר ר' זירא אמר שמואל מציאת אלמנה מצאיתה לעצמה אי אמרת בשלמא גניזונא תנן שפיר. קאמר שמואל מציאתה לעצמה אפי' צעשה שהיא ניוזנת הואיל והן יכולין לסקקה לה הוו כבעל אפי' צעשה ידיה שלהן אלא אי אמרת ניוזנת תנן וכלאשוי גיליל אזל מעשה יהודה מעשה יהיה לעצמה א"כ הו דקאמר שמואל מציאת אלמנה לעצמה על כרחן לאשוי גיליל הוה דליצטרך ליה לאשמועינן דלאשוי יהודה לאשמועינן מעשה ידיה לעצמה וכ"ש מציאתה וכיון דלאשוי גיליל קאמר אמאי מציאתה לעצמה ווא' לריהו הו דהא אינהו כבעל ולא סגי דלא יהיבי לה ואומר רבינו תס דלמנה דקאמר שמואל קאי אממני ולא משום דבלאו הכי לא פשיט שפיר דהניזונת תנן כמו שהוכחתי דעל כרחן אליבא דאשוי יהודה קאמר שמואל ודוקא מציאתה אזל מעשה ידיה ליתומים אלא כי היכי דלא תקשי דשמואל אדשמואל דליהו סבירא ליה כלאשוי גיליל לעיל (ד' נה.) ומה שפירש הקונטרי' אי אמרת שצלמה הניזונת תנן שפיר דמוקמינן מילתא דשמואל בשאינה ניוזנת קשה דאי בשאינה ניוזנת פשיטא ועוד לימנא מעשה ידיה לעצמה וכל שכן מציאתה דהיא כהעדה שעל ידי הדחק כדאמרין לעיל דריש מציאת האשה (דף סו.) ועוד דהיכי דאי תנן הניזונת מוקמינן למילתיה דשמואל בשאינה ניוזנת כגון שנתנו לה היורשים כתובתה הכי נמי אי תנן ניוזנת וכלאשוי גיליל מצינו למימר דמילתיה דשמואל מיירי צאזתה שצעדה כתובתה צ"ד או מכרה שאינה ניוזנת שזאתה מציאתה לעצמה אפי' לאשוי גיליל. מ"ר: **אבל מנח תפילין** ל"א דן בה. אע"ג דצלהי האשה שנתארמלה (לעיל כה:) תניא או שהניח תפילין בפניו רבו לא יאל לחירות מ"ר אינו רגיל להניח כל שעה. מ"ר: **אלמנה שתפסה מלטלין** בתוספתא מה שתפסה כ"ו. פי' הריצין דמיירי צתפסה לאחר מיתת הבעל וא"ת מאי שנא דלמוזני מהניא תפיסה טפי מכתובה

כל מלאכות. השנויות צברק אע"פ (לעיל נט:) טוחנת ואופה כו': חוץ ממזוגים הכוס כו'. שהן מלאכות המוקצות חיבה והרגל דבר כדאמרין נמי בהא סמכתא (דף קד:) שאין נדה עושה אופן לבעל: חוץ מהפסד מנעל. שהרואה אומר עבד כנעני הוא: מנה ספילין לים לן נה. שאין דרך עבדים להניח תפילין: למה **מנעו סוד.** המניס עצמו מנעו מניס ממנו סודים. ואית דמפקא לה מדכתב לעיל מיניה ותושיה נדה מנמי וסמך ליה למה מנעו סוד: מה שפסד הפסד. ולא מפיקין מיניה. ואע"ג דפסקין הלכתא צברק מציאת האשה (לעיל סט:) ממוקקעי ולא ממולטלי הואיל ותפסה תפסה: דסקיא. שק של עור שקרין טשיניא: עשירה. היכולת צדה להמתין הלך אי נמי לא תבעה לאו מחילה היא עד שלש שנים אזל ענייה מדלח לצענן מחלתן: לנועה. נזשה לבד צ"ד הלך צמאי שנים לאו מחילה היא: אלא **למפרע.** אופן שמי שנים שעברו איכדה: נתננו. דמי מוזנות לשנה הבאה: נכסי

(א) ז"ל דלמך] דר"ף ור"ש ל"ג א"ר זר"ל, (ב) נעמי חוס' גיטין לט. ד"ה הא מי תוסי' חולין לו. ד"ה ממלך, (ג) שנת כג', (ד) נעמי חוס' יומא כג. ד"ה שמי' חוס' שנת פ. ד"ה השתא, (ה) געיל מו, (ו) ג"ד"ה והוא וכו'.

תורה אור השלם

1. לפסס מרעהו הקוד יתראת שדי יעווב:

מוסף רש"י

מרעהו חסד. מוע טקד, ואע"ג דלא כתיב מוע ממילא טמעי, טל כתיב טלה מ"ט משמט טילה היא כמו ויקח מיסד, אבדו גרים מאליו (שבת טג.).

תוספות ר"ד

היתומים הלך אופן הירשין שירשין כותובה חייבים בקבורתה: א"ר זירא אמר שמואל מציאת אלמנה לעצמה פי' אע"פ שהיתומים זנין אותה צעמא מאי אמרי רבנן בענית האשה לעצמה משום איבה פי' ולא משום מוזנת שתקנו מוזנותות החת מפי' הכא תהוי לה איבה פי' מה חוששת האלמנה ומסתם בע"כ יוננו אותה בהנאי ב"ד: אריב"ח כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה אלמנה עושה ליושי' חוץ ממוזנת הכול הבעת המטה וההצנת פי"ו הכא שדברים אלו מביאים לדי חובה והרגל דבר מוזנותות שהאשה הכא חייבת להניק את בנה כמו שפושא בחיי בעלה: אריב"ל כל מלאכות שהעבד עושה לרבו תלמיד עושה לרבו חוץ מהתיר לו מנעל והבעת לו מנעל פי' שההוא אומר עבד כנעני הוא: א"ר ל"א אלא במקום שאין מכירין אותו אבל במקום שמיכירין אותו ל"ל בה: אמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כל המונע תלמידו מלשמשו כאילו מונע ממנו חסד: שנאמר למה מנעו חסד: א"ר א אלמנה שתפסה מלטלין למוזנתיה מה שתפסה תפסה א"ר ל"א אלא למוזני אבל לכתובה מפיקין מתקיא לה כבורא מ"ש לכתובה דמוקקעי ולא ממולטלי מוזני נמי מוקקעי ולא מחילה לא קשיא כ"א בענייה כאן בפרוצא כ"א בצעוה אמר רבא מ"א אמרין אלא למפרע אבל להבא יש לה בעי ר' יוחנן יתומים אומרים נתננו והיא אומרת לא נטלתני על מי להביא ראיה

וי"ל משום דמוזני לא טרפה ממשעבדי אלא כתובה וכל כמזבז טרפה ממשעבדי וא"ת אלא מעתה תועיל תפיסת הלווקא שאלא צתפסיה שדה שאינה שלו לאחר מיתת המוכר והלווקא נמי בצחריות וצא בעל חוב וטרפה עם השבח קשה שיעול צו תפיסה בשלמא ממלוה ע"פ לא קשיא דאע"ג דלא טריף ממשעבדי לא מהני תפיסה משום דיכול לנצוה הלוואתו מחיים אזל מלווקא קשה דלא טריף ממשעבדי גם לא היה יכול לנצוה מחיים ורצה ליה דדוקא מוזני דלא גציא ממשעבדי והוי נמי תנאי צ"ד אלמנה רבנן טפי להועיל צה תפיסה והודה רבי וא"ת כמאן אי כרבי צלא תפיסה נמי דהא אמר צברק נערה (לעיל נה.) אחד נכסים שיש להן אחריות ואחד נכסים שאין להן אחריות מוסיאין למזון האשה והצנות ואי כר' שמעון צן אלעזר כי תפסה מאי הוה הא אמר נכסים שאין להם אחריות מוסיאין לצנים מן הצנות ואומר רבי דלעולם כר"ש צן אלעזר דדוקא לצנים מן הצנות מוסיאין אזל מן האשה לא והא דקא מותיב מר צר רב אשי מאי שנא לכתובה כו' וצעי למימר מאי תפסה תפסה לאו משום דהכי סבירא ליה דהא דארבי עקיבה לא פליג דלמר אין תפיסה מועלת לאחר מיתת אל"ה הכי קאמר מאי תפסה תפסה כלומר צרייתא דקמני דמועיל תפיסה למוזנות לאחר מיתת על כרחן כר' טרפון דמאי תפסה תפסה ואס כן לרבי טרפון כתובה נמי מאי תפסה תפסה ור"ח והלכות גדולות פירשו דלכתב מיירי תפיסה מחיים דדוקא למוזני אמאי אזל לכתובה לא משום דלא נתנה כתובה לגבות מחיים ופסק גדולות גדולות כרבייה וקשה דהכי פסק בתשובת הגאונים צבולי הש"ס הלכתא כמר צר רב אשי צר מניפך שצוה ואודיתה וגם העורן ור"ח פסקו כמר צר רב אשי צר מניפך שצוה וימורי וכתב וסומך לו הפך לצן טעור הוא אף על פי שכתב הריצין שראה בתשובת הגאונים לית הלכתא כמר צר רב אשי אלא צמיפך שצוה ואודיתה דומה הוא שה"ג. עמנו תופסות כחותם שפסקו לית הלכתא כמר צר רב אשי צמיפך שצוה ואודיתה וז"ל דמר צר רב אשי דקאמר הכא אינו אלא מתקפתא צעלמא ולאו דסי"ל הכי ור"ח פסקו כמר צר רב אשי והרבה הארכתי צו לעיל צריס הכותב (דף פד: ושם ט) מ"ר:

יתומים אמרו נתננו. אומר רבי דמיירי צמוזנות שעברו דמוכ מילתא טפי משום דשתקה עד השתא דימתי קושטא קאמרי אזל צמוזנות דלהבא ודאי על היתומין להציא ראייה דהא רבי יוחנן הוא דלמר צפ"ק דצ"מ (דף פד: ושם ט) הוה טעור אחר מעשה צ"ד לא אמר כלום ואפילו למאן דלית ליה דר' יוחנן הכא מודה דלא מהימני לומר פרעמי דאי מהימני מה הועילו חכמים צתקנתם שתקנו לה מוזנות כל שעה ויאמרו פרעמי מידי דהוה אכתובה צמקום שאין כותבין דכ"ע מוודו דלא מני אמר פרעמי מהאי טעמא דפרישית. מ"ר: נכסי